
KAPITTEL 6

Tidligere FoU-virksomhet i Libanonprosjektet

Brit Ågot Brøske Danielsen

Gjennom denne antologien presenteres og synliggjøres Libanonprosjektet¹ som et utviklingsprosjekt gjennom mer enn 10 år, der det har vært utarbeidet årlige rapporter som beskriver aktivitetene og aksjonene som har vært gjennomført. Ut over det arbeidet som gjennomføres lokalt i Libanon, har det også vært en intensjon å involvere og inspirere til ulike typer forsknings- og utviklingsaktiviteter (FoU) i tilknytning til dette arbeidet. Som resultat av dette har det blitt gjennomført musikkpedagogiske FoU-arbeider som bl.a. har fokusert på ulike aspekter av læring både hos barn og unge som deltar i musikkaktivitetene i flyktningleiren Rashedieh og hos musikk lærerstudenter fra Norges musikkhøgskole i praksis, samt en studie som har fokusert på det musikkfaglige innholdet i musikkaktivitetene. I tillegg har det vært gjennomført arbeider og studier innen musikkterapi, med særlig fokus på helsebegrepet. Noe av dette beveger seg i skjæringspunktet mellom musikkterapi og musikkpedagogikk med fokus på begreper som håp og anerkjennelse. Ut over dette har det gjennom en masteroppgave i musikkpedagogikk blitt rettet oppmerksomhet mot Libanonprosjektet som bistandsarbeid.

Mye av den musikkpedagogiske forskningsaktiviteten som har foregått i tilknytning til musikkaktivitetene i Libanon har inngått i forskningssamarbeidet *Music Teacher Education as Professional Studies Between the Institution, Practicum and Labor Market within the Multicultural Society* (MUPP) ved NMH. Dette forskningsarbeidet ble avsluttet med antologien *Educating Music Teachers in the New Millennium* (Brøske Danielsen og Johansen, red. 2013) med tre kapitler direkte knyttet til Libanonprosjektet, i tillegg til at perspektiver som prosjektet aktualiserer blir diskutert noe i innledende og avsluttende kapitler. Det har vært en økende forskningsaktivitet i Libanonprosjektet fra 2009, noe som bl.a. kan relateres til det omtalte MUPP-prosjektet.

I dette kapitlet presenteres forskningsarbeid som har vært gjort i Libanonprosjektet, der jeg velger å inkludere forskningsarbeid som har blitt formidlet i skriftlig form.

---

1 Les mer om prosjektets utvikling i kapittel 1.

Det har også vært gjennomført ulike presentasjoner. Videre har det blitt utarbeidet undervisningsmaterieell i form av arrangementer av låter og repertoar, samt CD-er med aktuelt undervisningsstoff, laget og spilt inn for bruk i Libanonprosjektet. Dette er en svært verdifull samling som de involverte i Libanon kan bruke i sitt daglige arbeid. I tillegg finner vi noen beskrivelser av undervisningsinnhold og undervisningsideer i rapporter og bøker utgitt av stiftelsen *Forum for kultur og internasjonalt samarbeid*². Til slutt i kapitlet finnes en fullstendig liste over publikasjoner, presentasjoner, undervisningsmaterieell og studentoppgaver som har blitt gjennomført med utgangspunkt i Libanonprosjektet. Studier og arbeider som blir presentert for første gang i denne antologien, blir ikke videre omtalt i dette kapitlet.

Perspektiver på helse, identitet, håp og anerkjennelse

Det er i hovedsak to arbeider som har fokusert på betydningen deltakelsen i musikkaktivitetene i kultursenteret i flyktingleiren Rashedieh kan ha for barn og unge. Disse arbeidene har resultert i artiklene *Håp og anerkjennelse* (Storsve, Westby og Ruud, 2009) og *Musikk med helsekonsekvenser. Et musikkpedagogisk prosjekt for ungdommer i en palestinsk flyktingleir* (Ruud, 2011).

Med utgangspunkt i forfatternes egne erfaringer med og observasjoner av musikkaktivitetene, diskuteres i artikkelen *Håp og anerkjennelse*³ (Storsve, Westby og Ruud 2009) i hvilken grad deltakelse i musikkaktiviteter kan bidra til å styrke selvfølelse, identitet og opplevd tilhørighet til egne tradisjoner hos palestinske ungdommer i flyktingleiren. Videre rettes oppmerksomheten mot hvilke muligheter musikkprosjektet kan gi i forhold til musikalsk læring og personlig vekst, og hvordan deltakerne tilbys nye rollemodeller og ansvarsoppgaver som kan gi håp om en bedre framtid. Artikkelen knytter seg dermed både til musikkterapeutiske og musikkpedagogiske problemstillinger. Med utgangspunkt i de palestinske flyktingenes livssituasjon, preget av arbeidsledighet, sosiale problemer og psykiske helseproblemer, blir helse et sentralt begrep i artikkelen. Helse forstås her som noe mer enn fysisk helse ved at det fokuseres på et helsebegrep og en helsesituasjon som er avhengig av kulturelle faktorer knyttet til menneskerettigheter, sosial status, tilhørighet, identitet, anerkjennelse

---

2 Rodin S. og Gjestrud, G., red. (2008). *Flyktning i Libanon. Fra al-Nakba til Nahr el-Bared*. Forum for kultur og internasjonalt samarbeid. *X-art – a culture education program from Norway to Lebanon 2009–2011*. Forum for kultur og internasjonalt samarbeid.

3 Utgitt i Ruud, E., red. (2009). *Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge*. Skriftserie fra Senter for musikk og helse. NMH-publikasjoner 2009:5.

og opplevd verdighet. Forfatterne hevder at helsesituasjonen for palestinske barn og unge i flyktningleire er nært knyttet til opplevelse av personlig identitet, kontinuitet og tilhørighet i forhold til palestinsk historie og identitet. Deltakelse i musikkaktivitetene, med fokus på musikalsk læring og utvikling, kan dermed ha en verdifull innflytelse på deltakernes opplevde helse ved å tilby mestringsopplevelser og anerkjennelse.

Det teoretiske rammeverket i artikkelen er knyttet til Wengers (2004) perspektiver på læring og utvikling gjennom deltakelse i praksisfellesskap, der deltakelse i musikkaktivitetene knyttes til ulike mulige deltakerbaner i praksisfellesskapet. Dette praksisfellesskapet er svært sjenerøst og flerdimensjonalt ved å tilby muligheter for å posisjonere seg i ulike roller på en og samme tid. Et slikt sjenerøst fellesskap viser seg å fungere spesielt godt i møtet mellom musikkulturer, ulike opplæringstradisjoner og mellom lærende på flere ferdighetsnivåer og i ulike aldre, hevder forfatterne. Et annet sentralt begrep i artikkelen er «scaffolding», som kan knyttes til en variant av personsentrert mesterlære (Nielsen og Kvale, 1999). Mesteren vil i en slik forståelse bidra med «stillaser» eller hjelp slik at lærlingen sammen med mesteren kan løse oppgaver lærlingen ikke ville greid alene (ibid.). I musikkprosjektet i Rashedieh er det, i følge forfatterne, tilretteleggingen av undervisningsstoffet; gjennom konseptet «flerbruksarrangementer»⁴ med et mangfold av stemmer i ulike vanskegrader, som gir den støtten eller stillaset som den lærende trenger og som dermed legger til rette for mestring.

I følge Storsve, Westby og Ruud (2009) har det musikkpedagogiske arbeidet i Rashedieh gitt resultater i form av musikalsk læring, og det er dermed grunn til å hevde at ungdommene som deltar i prosjektet har sosiale erfaringer som har virket positivt på egne mestringsforventninger og styrking av identitet. De har fått erfaringer med mange ulike roller, kunnskap om og ferdigheter i musikalske tradisjoner, og grunnleggende opplevelser av å bli sett og anerkjent av omgivelsene. Dette synliggjør at det er tett sammenheng mellom læring og identitetsutvikling. Musikkprosjektet kan dermed sies å bidra til en identitetsutvikling hvor myndiggjøring eller *empowerment* styrkes. I denne sammenhengen blir også begrepet håp sentralt, der å håpe i seg selv ses som en helsegivende prosess som handler om troen på å kunne nå de mål man setter seg og at det finnes mulige veier som fører fram til realiseringen av målene. Forfatterne har gjennom artikkelen fokus på helse, og hevder at et slikt musikkprosjekt gir endringsopplevelser som bidrar til å styrke deltakernes psykiske helse, forstått som et subjektivt opplevd fenomen som innebærer opplevelse av mening og sammenheng i tilværelsen. Helse kan i et slikt perspektiv handle om opplevelse av uavhengighet,

---

4 Se kapittel 4 for utfyllende informasjon om flerbruksarrangementer.

kontroll og mestring, om gode og støttende relasjoner til andre mennesker, om evne til vitalitet og muligheter for emosjonelt uttrykk (Ruud 2001).

Perspektiver fra denne artikkelen blir fulgt opp med empiriske undersøkelser i artikkelen *Musikk med helsekonsekvenser. Et musikkpedagogisk prosjekt for ungdommer i en palestinsk flyktningleir* (Ruud, 2011). Her ser Ruud på mulige helseeffekter av å delta i musikkaktivitetene i kultursenteret i flyktningleiren Rashedieh. Gjennom intervjuer av seks barn i ulike alder og kjønn undersøker Ruud på hvilke måter musikkdeltakelsen har helsefremmende effekter, også omtalt som «generative mekanismer» (ibid., s 61). Det overordnede forskningsspørsmålet i studien er: *Kan musikalske aktiviteter påvirke helsesituasjonen blant individer og i grupper?* For å finne svar på dette overordnede spørsmålet valgte Ruud å gå via spørsmålet: *Hvordan opplever deltakerne å være med i samspillet?* Ruud har hatt som fokus å identifisere det som kalles generative mekanismer, som kan forstås som sammenhenger mellom kulturell deltakelse på den ene siden og opplevelse og begrepsliggjøring av helse på den andre siden. Eller sagt på en annen måte: om deltakelse i et musikalsk praksisfellesskap som dette kan gi opplevelser som kan karakteriseres som helsefremmende? Også i denne artikkelen legges det til grunn en forståelse av helsebegrepet som synonymt med «opplevd helse», altså en subjektiv opplevelse av økt velvære og bedret livskvalitet.

Studien som ligger til grunn for artikkelen er en etnografisk studie basert på deltagende observasjon og intervjuer. Forfatteren gjennomførte tre feltbesøk fra januar 2009 til juni 2010. I løpet av 2009 ble det gjennomført intervjuer med seks palestinske ungdommer, tre jenter og tre gutter, og en sosialarbeider tilknyttet Beit Atfal Assumoud (BAS)⁵ sitt kultursenter i leiren. Intervjuene ble gjennomført med en tolk som snakket arabisk og engelsk, og ble i etterkant gjennomgått av en libanesisk tolk som har bodd tjue år i Norge. Målet med intervjuene var å få tilgang til informantenes subjektive opplevelser, og særlig hvordan deres erfaringer med musikk har påvirket deres forhold til følelser, venner, mestring og framtidshåp.

I artikkelen gis det en rekke eksempler på hvordan respondentene opplever å være med i musikkaktivitetene i flyktningleiren. For det første blir det tydelig at musikken tillegges stor betydning for de unges vitalitet og selvopplevelser, og at mestring og anerkjennelse knyttet til det å spille et instrument er sentralt. Anerkjennelse oppleves også av informantene når de får muligheten til å fungere som instruktører for de yngste deltakerne i musikkprosjektet. Informantene mener at livet ville ha vært tomt og kjedelig uten musikkprosjektet, der jentene bl.a. forteller at de som jenter får tilgang til nye muligheter og roller, og prosjektet tilbyr på denne måten ny mening i tilværelsen. For det andre fokuseres det på nettverk og tilhørighet, der informantene beskriver

---

5 Se kapittel 2 om samarbeidsorganisasjonene i prosjektet

fellesskapet som musikkprosjektet foregår i som en del av sin familie. Prosjektet bidrar også til å styrke deltakernes egen kulturelle identitet, særlig gjennom sin egen tradisjonsmusikk både i sang, spill og dans. I den avsluttende diskusjonen fokuseres det på forbindelsen mellom helse, subjektivitet og selvet, samtidig som dette utvides ved å trekke inn vår opplevde identitet, hvor dimensjoner av vitalitetsopplevelser, tilhørighet, kjønn, etnisitet og transcendens inngår. Oppsummert kan man si at artikkelen og undersøkelsen som ligger til grunn viser at deltakelsen i prosjektet potensielt kan styrke deltakernes livskvalitet i form av mestringsopplevelser og opplevelser av anerkjennelse, sammenheng og mening.

Perspektiver på helse er også sentralt i artikkelen *The New Health Musicians* fra 2012 der Ruud fokuserer på hvilke kompetanser musikkarbeidere trenger for å bidra til denne typen helsearbeid gjennom musikkaktiviteter. Her tas det utgangspunkt i intervjuene gjennomført i 2009, der resultatene i denne omgang brukes til å diskutere *den nye helse-musikkarbeideren*. Ruud tar utgangspunkt i en forståelse av musikk i tråd med Smalls (1998) begrep *musicking*. For å oppnå en helsebringende effekt gjennom musikk betinges det et aktivt engasjement med musikk via situert praksis der det fokuseres på dynamikken mellom person-situasjon-musikk (Ruud, 2012). Videre tas det utgangspunkt i identifisering av fire dimensjoner eller kategorier av livskvaliteter som *musicking* kan ha betydning innenfor; vitalitet, agency, tilhørighet og mening. Ruud ønsker å undersøke om musikalske aktiviteter kan påvirke individers eller gruppers helsesituasjon, og hva slags natur en suksessfull musikalsk samhandling har. Videre vil han se på hva som er de mest framtreddene erfaringene hos deltakerne og hvilke koblinger det kan finnes mellom kulturell deltakelse og vår forståelse av helse. Ruud fokuserer på hva musikkaktivitetene i Rashedieh kan karakteriseres som; musikkterapi, *community music* eller *health musiciking*? Prosjektet tilbyr konkrete muligheter for læring og utvikling av personlig identitet, men kan slike prosjekter også promotere mental helse mer generelt, ved at vi ser helse som noe mer enn bare fravær av somatisk eller mental sykdom? Når vi ser helse som et subjektivt opplevd fenomen, har helse alt å gjøre med vår opplevelse av mening og kontinuitet i livet, hvordan vi opplever kontroll eller mestring, tilhørighet og støttende relasjoner, og en følelse av vitalitet og følelsesmessig fleksibilitet. I denne sammenhengen tilføyes også at helse inkluderer en følelse av rett til eller mulighet for å delta i sosiale og politiske prosesser (Ruud, 2001). Ruud argumenterer med at slike prosjekter har mulighet til å bidra til noe unikt til litteraturen om koblingen mellom kulturelt arbeid og promoteringen av mental helse.

Avslutningsvis poengteres at *community musikkterapeuter* og *community musicians* vil ha en vesentlig rolle når musikk introduseres i kontekster der folk er marginalisert, utenfor samfunnet forøvrig eller lever i *the space between* (Ruud, 2012).

Musikkarbeidere som jobber innen *community music* og *community music therapy* har i dag ulike kompetanseprofiler. Ikke desto mindre er deres praksis på mange måter lik; i et *community music project* som det som beskrives her, finner vi både musikalske og utenommusikalske mål, der noen inkluderer eksplisitte helsemål; instruksjonen er muntlig, arrangementene kan være individuelt tilrettelagt og deltakerne finnes innenfor marginaliserte grupper. Ruud hevder at for å jobbe i slike prosjekter er det behov for tradisjonelle musikalske ferdigheter i å undervise, framføre og arrangere musikk, sensitivitet overfor musikalske former for kommunikasjon; forstått som evne til å engasjere deltakerne i musisering og skape en følelse av tilhørighet, samt sensitivt og fleksibelt musikalsk lederskap; forstått som evne til å tilpasse musikken til deltakernes individuelle ferdigheter og mestringsnivå. Videre vil det være relevant med kunnskap om gruppedynamikk, ferdigheter innen kommunikasjon, og ferdigheter i å bygge nettverk og kunne samarbeide for å bidra til større sosial integrasjon. Oppsummert hevder Ruud at det ikke er grunn til å tro at helsegevinstene i dette prosjektet hadde blitt større om det hadde vært ledet av en musikkterapeut, eller helsearbeider, i forhold til musikkpedagoger og musikere. Imidlertid mener Ruud at vi i nær framtid, trenger en type musikere, terapeuter, community musikere og musikkpedagoger – *helsemusikere* – med nødvendige musikalske ferdigheter, metodisk kompetanse og teoretisk kunnskap, og ikke minst de nødvendige personlige, etiske og politiske verdiene for å kunne gjennomføre slike *helse-musicking* prosjekter.

Musikklærerstudenters erfaringer og læring i en uvanlig praksis

Både musikkprosjektet i seg selv og prosjektet som praksisopplæringsarena for musikklærerstudenter ved Norges musikkhøgskole, har gitt muligheter til å se på temaer som kompetanse- og identitetsutvikling for musikklærerstudenter, samt på vår forståelse av praksis og praksisopplæring.

I perioden 2010–2011 gjennomførte Brit Ågot Brøske Danielsen en studie av musikklærerstudenters reflekterende praksislogger etter gjennomført praksisprosjekt i flyktningleiren Rashedieh. Studien inngikk i forskningsprosjektet MUPP⁶ ved Norges

---

6 Se kort beskrivelse innledningsvis. Se også: Brøske Danielsen, B. Å. og Johansen G. (red.) (2012) *Eudcating Music Teachers in the New Millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project*. NMH-publikasjoner 2012:7

http://www.nmh.no/forskning/senter_utdanningsforskning_musikk/musikklærerutdanning_som_profesjonsutdanning

musikkhøgskole, og har resultert i to artikler: *Community music activity in a refugee camp – student music teachers' practicum experiences* (Brøske Danielsen, 2013) og *Praksisbegrepet i musikk lærerutdanning* (Brøske Danielsen, 2012).

I artikkelen *Community music activity in a refugee camp – student music teachers' practicum experiences* (Brøske Danielsen, 2013) ønsker forfatteren å få svar på følgende problemstilling: *Hva lærer musikk lærerstudenter ved å delta i praksisopplæring i en palestinsk flyktningleir i Libanon, og på hvilke måter kan deres læringserfaringer relateres til studentenes utvikling som profesjonelle musikk lærere?* Som et teoretisk utgangspunkt fokuseres det på hva som karakteriserer profesjonell kompetanse med fokus på refleksjon på ulike nivåer. Her knyttes det an til Schöns begreper *artistry*, *reflection-in-action* og *reflection-on-action* (Schön, 1987). Gjennom begrepet *artistry* peker Schön på det som skal til for at en profesjonsutøver kan skape oversikt og håndterbarhet i nye, ukjente og konfliktfylte situasjoner, og at ulike nivåer av refleksjon spiller en vesentlig rolle i tilegnelsen av *artistry*. Ulike nivåer av refleksjon er også sentralt for Dale (1998; 2001) når han kobler tre ulike nivåer av refleksjon til tre korresponderende praksiskontekster, som stiller profesjonsutøveren overfor ulike grader av handlingstvang. En lærers helhetlige kompetanse karakteriseres av at de tre refleksjonsnivåene er kontinuerlig integrert. I artikkelen bringes også Illeris' forståelse av begrepet «holistic competence» inn. Gjennom *holistic competence* fokuseres det på at både en persons refleksjoner og holdninger i tillegg til evnen til å gjøre bruk av sitt personlige potensial, er inkludert i begrepet kompetanse (Illeris, 2009). Til slutt knyttes det også an til Wengers (1998) perspektiver på praksisfellesskap, og at læring forandrer hvem vi er og dermed må ses på som en erfaring av identitet. Utdanningsspørsmål bør i Wengers forståelse først og fremst fokusere på identitet og deltakelse i praksisfellesskap, og dernest på utvikling av kunnskap og ferdigheter.

Artikkelen knytter seg til en empirisk studie med en kvalitativ framgangsmåte. Det ble gjennomført en analyse av musikk lærerstudenters reflekterende logger skrevet i etterkant av deltakelse i praksisopplæringen i Libanon våren 2010. Det var totalt 16 studenter som deltok i praksisen dette året og alle ble invitert til å delta i studien. 13 studenter ga sitt samtykke til at deres logger kunne brukes. I loggene reflekterer studentene over sine erfaringer fra deltakelsen i praksisprosjekt med utgangspunkt i på forhånd formulerte spørsmål.

Studentene beskriver prosjektet som den viktigste læringserfaringen i hele deres utdanningsprogram. Samtidig mener studentene at de kunne fått lignende læringserfaringer også i andre praksisprosjekter i Norge, noe som overrasket dem. En nærmere analyse av materialet antyder at dette tilsynelatende paradokset handler om en oppfatning av «læring» som ikke inkluderer at eksisterende kunnskap og ferdigheter rekonstrueres og dermed gjøres nyttige eller anvendelige på nye måter og i nye

kontekster. Læringserfaringene som studentene imidlertid mener var unike fra denne konteksten var bl.a. relatert til utfordringer knyttet til mangelen på felles språk mellom studentene og ungene. Ved å kjenne på kroppsspråkets rike muligheter og verdien av musikalsk kommunikasjon som en integrert del av undervisningsstrategiene, ble studentene oppmerksomme på mulighetene som musikkens nonverbale natur kan ha. Deltakelse i, og erfaringer fra praksisen i Libanon bidro til en sterk motivasjon for å reflektere på ulike nivåer, og førte til dypere innsikt i verdier og funksjoner som arbeid med musikk med sårbare og marginaliserte grupper kan ha. Studentenes læringserfaringer fra praksisprosjektet påvirket også utviklingen av deres profesjonelle identitet, noe som videre har spilt en vesentlig rolle for å motivere studentene for deres framtidige profesjon og har gitt følelsen av å være egnet som musikk lærere⁷.

De samme studentloggene var også utgangspunkt for artikkelen *Praksisbegrepet i musikk lærerutdanning* der Brøske Danielsen (2012) undersøkte muligheten for å skarpstille praksisbegrepet og dermed bidra til ytterligere perspektiver på praksisbegrepet og praksisopplæring i musikk lærerutdanning. Følgende problemstilling var utgangspunkt for artikkelen: *Hvordan kan et praksisprosjekt i en palestinsk flyktingleir utfordre vår tenkning om praksisbegrepet i musikk lærerutdanning?* Loggene ble her studert og analysert på nytt med et teoretisk utgangspunkt som fokuserte på praksis i relasjon til teori (Kvernbekk, 2001; Lauvås og Handal, 2000; Grimen, 2008) og øvingsperspektivet som et aspekt av lærerutdanning (Lampert, 2010; Richards og Killen, 1994).

Resultatene antyder at praksisen i Libanon utfordrer både organisatoriske samt kompetanserelaterte forhold i musikk lærerutdanning. For det første er praksisen organisert annerledes fra andre praksissituasjoner med hensyn til antall studenter som underviser sammen, konteksten den foregår i, og tiden som er satt av til deltakelse. For det andre utfordrer den store graden av kompleksitet i praksiskonteksten studentene fordi det tvinger dem til å rekonstruere kompetanse som de har ervervet fra andre kontekster for å kunne håndtere de svært uforutsigbare situasjonene de møter. Det er tydelig at studentene får sine eksisterende praksiser, forstått som vaner, rutiner og måter vi vanligvis handler på i undervisning (Lampert, 2010) utfordret og blir nødt til å tilpasse og endre praksisene til den nye konteksten. Her blir begrepene dekomponering og rekonstruksjon (ibid.) brukt for å synliggjøre prosessene der studentene bevisstgjør sine praksiser og dermed bryter de ned, endrer og tilpasser dem til en ny kontekst. Dette hevder forfatteren er avgjørende kompetanser for musikk lærere som skal kunne undervise i mange ulike kontekster og sammenhenger. Begrepet «high-leverage practices» (ibid.) blir diskutert og definert for å kaste lys over den

---

7 I kapittel 4 kan det leses mer om studentenes læringserfaringer fra prosjektpraksisen i Libanon.

store betydningen som studentene tillegger praksisprosjektet. Betydningsfull knyttes i denne sammenhengen til meningsfullhet, samt følelsesmessig engasjement og indre motivasjon hos studentene. For det tredje, kaster resultatene lys over viktigheten av å anlegge et relasjonelt perspektiv på musikk lærerstudentenes læring, koblet til læringserfaringer fra ulike praksisarenaer.

Masteroppgaver

I masteroppgaven *Musikk som buffer for barn. En studie av en musikkgruppe som mestringarena i en flyktningleir i Libanon* undersøker Anne K. Råmunddal Kippenes (2007) på hvilken måte deltagelse i en musikkgruppe kan virke helsefremmende for flyktningsbarn. Dette er en masteroppgave i musikkterapi gjennomført ved Norges musikkhøgskole. Kippenes tar utgangspunkt i en forståelse av musikk i tråd med Smalls (1998) begrep *musicizing*, der musikk ses som en aktivitet, og et helsebegrep i tråd med Ruuds (2001) oppfatning av begrepet som en subjektiv opplevelse av livsmestring.

Det empiriske materialet i oppgaven består av intervjuer med lederen for Beit Atfal Assumoud (BAS) lokalt i Rashedieh og prosjektleder Vegar Storsve, og spørreundersøkelser med 23 barn mellom 9–16 år som deltar i musikkaktivitetene i flyktningleiren Rashedieh. Spørreundersøkelsen ble gjennomført via e-post til lederen i BAS senteret. Ungene svarte både på engelsk og arabisk, og svarene ble deretter oversatt. Resultatene fra undersøkelsen peker for det første på at musikk i stor grad brukes som en markør for palestinerne kulturelle identitet gjennom framføring av tradisjonell musikk og dans. For det andre hevder Kippenes at deltagelse i de musikalske aktivitetene bidrar til mestringserfaringer hos barna. Dette handler både om å mestre ferdigheter på et instrument, og om sosial mestring gjennom opplevelsen av å ha en likeverdig rolle i et musikalsk fellesskap. For det tredje ser det ut som musikk brukes som et medium for å kanalisere og uttrykke følelser, og da særlig fremme positive følelser hos barna. For det fjerde poengteres i oppgaven at musikkaktivitetene bidrar til en følelse av tilhørighet med andre, positiv anerkjennelse og tilgang til positive rollemodeller. Kippenes konkluderer med at det ser ut som musikkgruppen spiller en viktig rolle i å fremme positiv selvoppfattelse og sosial kompetanse for barna, noe som ses i sammenheng med opplevelse av helse og livskvalitet. Gjennom musikken får barna muligheter til å delta i samfunnet og øve innflytelse på sine omgivelser. Dermed mener Kippenes at musikk kan fungere som en buffer mot problemer på andre livsområder.

Som en del av sitt masterstudium i musikkpedagogikk ved Danmarks pædagogiske universitetsskole oppholdt Kim Boeskov seg i Sør-Libanon i 8 mnd som musikk lærer

i musikkaktivitetene i Rashedieh. Boeskov har i sitt masterarbeid ønsket å kaste lys over denne typen musikkpedagogisk praksis med særlig fokus på valg av innhold i musikkaktivitetene i flyktningleiren, samt de lokale lærernes muligheter for læring i den aktuelle konteksten.

Boeskov har gjennom sitt feltarbeid gjennomført en studie der han har fokusert på «antropologisk forbløffelse» (Hastrup, 1992). Det empiriske materialet som ligger til grunn består av en 30 minutters lang videofilm av musikkaktiviteter med sang, dans og spill i flyktningleiren Rashedieh. I videoopptaket er det Boeskov i samarbeid med to lokale musikk lærere, samt noen unge deltakere i prosjektet som er til stede. Gjennom videoopptak har Boeskov ønsket å undersøke egen praksis, og har dermed fungert som *den forskende lærer* (Fink-Jensen, 2003). Boeskov har valgt å fokusere på samarbeidet og relasjonen mellom de palestinske lærerne og undervisningsassistentene, og han selv. Gjennom analysearbeidet ble interessen rettet mot spørsmål om samarbeidet mellom aktørene når det gjelder utvelgelse og realisering av undervisningens innhold.

Ved å ta utgangspunkt i Nielsens (1998) fire innholdskategorier, eller fire innholdsmessige gjenstandsfelt, fokuseres det på undervisningsinnholdets funksjon. De fire kategoriene omfatter *fenomenfeltet* (objekter, gjenstander og verk som tematiseres i undervisningen), *realia- og kontekstfeltet* (historiske og samfunnsmessige dimensjoner), *det faglige aktivitets- og metodefeltet* (måter å forholde seg til fagets fenomener på) og *det personlige og sosiale erfaringsfeltet* (opplevelser muliggjort av innholdet). Det kommer fram at innholdets funksjoner i denne aktuelle konteksten er ulike når det jobbes med ulike type musikk. Samtidig er det noe innhold som bidrar til sammenknytting av ulike gjenstandsfelt, slik som flerbruksarrangementer⁸ gjør mellom det faglige aktivitets- og metodefelt og det personlige og sosiale erfaringsfelt. Det er særlig slike arrangementers muligheter til å møte hver enkelt elev på sitt eget ferdighetsnivå, samtidig som arrangementene gir deltakerne mulighet til å føle seg som viktige individuelle bidrag til det store fellesskapet som binder sammen de ulike feltene. Forfatteren peker videre på at den arabiske og palestinske musikken har en annen type status enn det øvrige innholdet, ved å være en sentral del av palestinerne kultur og er dermed verdifullt i forhold til den kulturelle reproduksjon og sammenheng som de medvirker til å sammenholde. I teksten vises det til at alle de fire innholdskategoriene og begrunnelsene kan være i sving samtidig, noe som til tider kan føre til konflikt mellom de lokale lærerne. På den annen side trenger ikke dette nødvendigvis å være konfliktfylt, siden ulike innholdskategorier og begrunnelser kan skifte underveis i undervisningsforløpet.

---

8 For utfyllende lesing om flerbruksarrangementer, se kapittel 4

I andre del av teksten fokuseres det på de lokale lærernes læring gjennom perspektiver på praksisfellesskap, legitim perifer deltakelse og situert læring (Wenger, 2004). Gjennom dette teoretiske rammeverket ønsker forfatteren å kaste lys over hvordan de palestinske lærerne og undervisningsassistentene gjennom sin deltakelse i den musikkpedagogiske praksisen utvikler musikkpedagogiske ferdigheter. Forfatteren viser her gjennom eksempler hvordan en novise, en «fersk» musikk lærer i prosjektet, får et del-ansvar under veiledning og hjelp av en mer erfaren lærer, og blir dermed gitt mulighet til å utforske nye måter å delta i fellesskapet på. Når denne situasjonen ses i lys av sosiale teorier om læring, blir det tydelig at betydningsfulle læringsøyeblikk kan forbindes til adgang til deltakelse. De to lærerassistentene får større ansvar for aktivitetene, og en slik endring i deltakelse kan dermed karakteriseres som læring. Videre kan denne læringen forbindes med identitet, ved at den lærende endrer sine holdninger til praksis og til den verden denne praksisen er en del av. Dette vil være en prosess som kan forstås som kontinuerlig meningsforhandling i praksis (Boeskov, 2012).

I masteroppgaven *Musikkpedagogikk som utviklingshjelp? En studie av kulturelle utviklingsprosjekter og deres rolle i norsk utviklingspolitikk* fra 2010 ved Norges musikkhøgskole undersøker Tone Jordhus i hvilken grad musikk- og kulturprosjekter kan bidra med noe særegent i forhold til et av hovedmålene for norsk bistand om å bidra til «fattigdomsreduksjon og fremme av menneskerettigheter»⁹. I avhandlingen undersøker Jordhus to kulturprosjekter, der prosjektet i flyktningleiren Rashedieh i Sør-Libanon utgjør det ene og det andre er et kulturprosjekt i det Sørlege Afrika. Avhandlingen ønsker å svare på følgende problemstillinger:

- Hvordan vurderes utbyttet av de omtalte kulturprosjektene i Libanon og Sørlege Afrika av utvalgte deltakere og ledere, og hvordan samsvarer det med prosjektenes målsettinger?
- Hva sier deltakerne fra Sør om påvirkningen disse kulturprosjektene har hatt i forhold til personlig utvikling og framtidsplaner?
- Kan musikk- og kulturprosjekter bidra med noe egenartet i forhold til norske bistandsmål, og i hvilken grad kan erfaringene fra Libanon og Sørlege Afrika belyse dette spørsmålet?

Det empiriske materialet fra Libanon består av kvalitative intervju med 6 palestinske ungdommer, av begge kjønn, som har vært med i musikkprosjektet en god stund og som har vært på utvekslingsbesøk i Norge en eller flere ganger. Intervjuene ble gjennomført i samarbeid med Even Ruud i november 2009. I tillegg ble to norske ledere

---

⁹ <http://www.norad.no/no/om-bistand/norsk-utviklingspolitikk>

intervjuet med fokus på hvordan de vurderer prosjektene, og hvordan dette henger sammen med prosjektets målsettinger.

Deltakerne gir uttrykk for at musikkaktivitetene i Rashedieh gir et særlig utbytte i forhold til ferdigheter på instrumenter, musikk, sang og dans. De gir videre uttrykk for at utvikling av et kulturtilbud er noe de ser på som viktig og at de selv ønsker å bidra gjennom frivillig arbeid på senteret i form av å undervise de minste og dermed gi noe tilbake til organisasjonen. Musikkaktivitetene er også viktig for å synliggjøre egen livssituasjon. Lederne som er intervjuet bruker uttrykk som anerkjennelse, mestring, demokrati, integritet og identitet når de vurderer deltakernes utbytte i prosjektet. I forhold til spørsmålet om hvordan prosjektet påvirker deltakernes personlige utvikling og framtidsplaner trekkes det fram at et tilbud om å lære musikk er viktig fordi det ikke finnes noen andre muligheter for dette i flyktningleiren. Deltakerne ser at kjønnsroller kan endres gjennom prosjektet og dette kan gi økt selvtillit og tro på egne muligheter. Samtidig uttrykker de fleste et pessimistisk syn på framtiden i Libanon og et håp om å få reise til Norge eller annet land der de kan ha mulighet til å få seg en utdanning eller jobb. Vurderingen av prosjektet er overveiende positive både fra deltakere og ledere. Samtidig hevder Jordhus (2010) at målsettingene er så vide og diffuse at det kan være vanskelig å se om målene for prosjektene er nådd.

På spørsmålet om musikk- og kulturprosjektet har noe særegent å bidra med konkluderer Jordhus (2010) med at prosjektet i Libanon bidrar til å utfordre perspektiver på kjønnsrollemønstre, og til å bryte ned sosiale normer som er til hinder for at alle kan bli gitt like muligheter. Jordhus ser på prosjektet med et kritisk blikk, særlig i forhold til i hvilken grad et slikt prosjekt kan sies å bidra til bistandsarbeid, og mener at det bør etableres klarere målsettinger og bedre og mer systematiske evalueringer for faktisk å kunne si noe om effekten av prosjektet for deltakerne.

Evaluering av prosjektet

Ønsket om evalueringer av Libanonprosjektet ble også etterlyst ved NMH, og i 2010 ble det dermed satt i gang et større evalueringsarbeid som bygde på informasjon både fra deltakere i Norge og i Libanon. Evalueringen ble gjort på bakgrunn av informasjon om deltakelse og aktiviteter i prosjektet fra prosjektleder Vegar Storsve, spørreundersøkelse til studenter som har deltatt i praksis i Libanon, skriftlige evalueringer fra involverte lærere ved NMH, skriftlige evalueringer fra samarbeidsorganisasjonene i Libanon samt intervju med medarbeiderne i flyktningleiren Rashedieh.

Hensikten med denne evalueringsrapporten har vært å undersøke hvilken verdi Libanonprosjektet har for de ulike aktørene. Det ble her fokusert på hvordan Libanonprosjektet har bidratt til å utvikle NMH-studentenes undervisningskompetanse og yrkesidentitet, hvordan lærerne ved NMH har utviklet seg som undervisere og forskere gjennom prosjektet, og hvordan prosjektet vurderes av samarbeidsorganisasjonene i Libanon. Undersøkelsen ble sendt ut til 78 studenter som til da hadde deltatt i praksisen i Libanon, med en svarprosent på 51 % (Norges musikkhøgskole, 2011).

Libanonprosjektet vurderes som svært betydningsfullt av de ulike aktørene. Tilbakemeldingene fra studentene er svært positive der studentene mener de har lært mye om det å være musikkpedagog/ -terapeut gjennom deltakelsen. Erfaringene fra Libanon har preget deres yrkesbevissthet, styrket deres tro på musikkens funksjon og verdi i samfunnet og utviklet metoder og repertoar for å undervise elever med en annen kulturell bakgrunn enn sin egen. Rapporten kan vise til sterke og entydige uttalelser fra studentene, der utbyttet som studentene beskriver går langt utover det faglige. De opplever å ha blitt utviklet som mennesker, fått en dypere innsikt og samfunnsforståelse og de føler at de står bedre rustet til å møte en hverdag som musikkpedagoger i det flerkulturelle Norge etter praksisen i Libanon.

Lærere ved NMH opplever å ha utviklet sin veiledningskompetanse, forskningskompetanse og utvidet sin forståelse av hva det innebærer å være musikkpedagog i et flerkulturelt samfunn. Det kommer svært tydelige signaler fra studenter og lærere om at Libanonprosjektet absolutt bør videreføres.

For barna og lærerne i Rashedieh beskrives besøket fra NMH-studentene som årets høydepunkt. Musikk lærerne som ble intervjuet mener de lærer mye gjennom å observere hvordan norske studenter underviser, samt at de mener det er nyttig at barna får erfaring med å motta instruksjoner fra forskjellige typer mennesker og pedagoger. De opplever studentene som dyktige og interesserte i å lære om deres kultur.

For samarbeidsorganisasjonene og menneskene i Libanon har prosjektet endret mye. Som et resultat av prosjektet får nå omtrent 600 barn ukentlig musikkopplæring i Libanon og i palestinske flyktningleirer, og med stadig mer kvalifiserte lærere som skolerer gjennom utdanningsprogrammet X-art¹⁰. Samarbeidsorganisasjonene ser skolekonsertene som NMH-studentene holder sammen med deres elever som noe av det som skaper retning i undervisningen i løpet av året. Flere av organisasjonene mener at barna gjennom konsertene har utviklet stolthet over egen musikk og kultur ved at det kommer studenter fra Norge for å lære av dem, og at de også får selv tillit gjennom å stå på en scene. Samarbeidsorganisasjonene i Libanon uttrykker at de er

---

10 Se kapittel 5 for utfyllende lesing om X-art.

svært takknemlige for det prosjektet har bidratt til, og håper prosjektet både videreføres og utvikles videre.

Diskusjon og refleksjon

I forhold til at Norges musikkhøgskole har engasjert seg i Libanonprosjektet i mer enn 10 år kan vi oppsummert si at det har vært gjennomført relativt lite forskning i prosjektet, selv om vi ser en økning i forskningsaktiviteten og – interessen de siste årene. Av den forskningen som har blitt gjort, er det en relativt stor del som er opptatt av å finne ut noe om hvilke effekter eller konsekvenser prosjektet har for ulike deltagere. I den forbindelse har ulike aktører i prosjektet blitt undersøkt: barn og unge som deltar i musikkaktivitetene i flyktingleiren, ledere i prosjektet i Libanon og i Norge, og musikk lærerstudenter fra Norges musikkhøgskole som har praksisopplæring i leiren. Det har blitt rettet oppmerksomhet mot effekten av prosjektet i forhold til opplevd helse, utvikling av kompetanse og profesjonell identitet, bistandsarbeid og kulturutveksling.

Forskningen som har vært gjennomført er kvalitativ av karakter, og i den grad det har vært bygd på empirisk materiale har det i overveiende grad vært knyttet til intervjuer og observasjon. Totalt sett bygger forskningen på et relativt begrenset empirisk materiale, særlig hvis NMHs evalueringsrapport holdes utenfor. De gjennomførte intervjuene med barn og unge i Libanon har blitt gjort med tolk, noe som vil være avgjørende ved bruk av intervju i denne sammenhengen, siden respondentene snakker relativt dårlig engelsk og dermed ikke vil kunne gi tilstrekkelige nyanser når vi er ute etter respondentenes tanker, følelser og opplevelser. Det er flere mulige fallgruver i en slik intervjusammenheng – for det første vil det som nevnt være utfordringer knyttet til språk. For det andre vil det være avgjørende at intervjueren eller forskeren er bevisst sin rolle. I møte med deltakerne i musikkaktivitetene i Rashedieh vil forskere som kommer fra Norges musikkhøgskole representere noe helt særegent ved at vi har vært med å bygge opp musikkprosjektet både med tanke på utvikling av kompetanse og bidrag til undervisningsinnhold og utstyr. Det er dermed en fare for at vi, implisitt, vil påvirke resultatene ved at vi kanskje kan få de svarene som respondentene tror vi ønsker. På den andre siden er det ikke sikkert at det vi representerer nødvendigvis blir sett på som noe positivt av alle som er involvert. I hvilken grad slike forhold har hatt betydning for intervjuene som har blitt gjennomført i denne sammenhengen er uvisst, men det viktigste blir at forskningsprosessen blir tydeliggjort og beskrevet. I denne typen forskning vil det være avgjørende at forskeren er kritisk til egen rolle

og mulige etiske dilemmaer, og hvordan dette kan bidra til å farge det empiriske materialet. Forskeren bør forklare sine forforståelser og antakelser om det som skal undersøkes (Merriam, 2009). En slik klargjøring vil kunne bidra til at leseren bedre kan forstå hvordan den enkelte forsker har kommet fram til akkurat den forståelsen av dataene som legges til grunn.

Forskningsarbeidet har i all hovedsak vært gjennomført av forskere og fagfolk som enten underviser i eller har en spesiell interesse for prosjektet, og som har oppholdt seg i Libanon enten over tid eller gjentatte ganger. De som har gjennomført forskningen har dermed også hatt en relativt tett relasjon til prosjektet og til de lokale aktørene. Dette vil på flere måter kunne være positivt for analyser og forståelse av det empiriske materialet i forhold til å skape mening fra intervjuer, observasjoner og samtaler, som på mange måter betinger forståelse av og erfaring med selve konteksten. På den andre siden kan det også være ulemper med at de som har gjennomført forskning i Libanon har vært sterkt involvert på andre måter i prosjektet. Særlig hvis vi ser dette i forhold til forskningsfokuset som rettes mot konsekvenser eller effekter av prosjektet for ulike deltakere, der det kan være en tendens til at effektene av prosjektet overtolkes, eller tillegges for stor verdi.

Det blir videre interessant å undres over hvorfor det nettopp har vært så stor interesse for å undersøke slike effekter eller konsekvenser av prosjektet. Årsaken til valg av fokus kan for det første ha sammenheng med hva undersøkelsene er motivert av og hvem som gjennomfører dem. Dette kan kanskje knyttes til et ønske om og behov for å legitimere prosjektets plass ved NMH som institusjon. Slike prosjekter er avhengig av positivt omdømme for å være «levedyktig». En annen mulig årsak til at det har vært interesse for prosjektets effekter kan være knyttet til den spesielle konteksten som forskere og deltakere fra Norge møter. I Libanon møter vi marginaliserte flyktningsbarn i en svært spesiell livssituasjon som på mange måter skiller seg fra den situasjonen som barn og unge i Norge befinner seg i. Det finnes få eller ingen tilbud om kulturaktiviteter for barn og unge i de palestinske flyktningleirene, og dette kan bidra til at gleden og motivasjonen som de unge deltakerne i prosjektet viser blir særlig interessant å undersøke. Det samme gjelder undersøkelser av musikk lærerstudentene, der det har vært fokus på å se på hva møtet med unge palestinere i denne situasjonen gjør med studentene. Motivasjonen for å undersøke effekten eller konsekvensene av prosjektet kan dermed være knyttet til at prosjektet befinner seg i en helt særegen kontekst som skaper eksistensielle møter mellom musikken og barn og unge, studenter, lærere og forskere i Libanon.

Referanser

- Boeskov, K. (2012). *Musikundervisning i en flyktningelejr*. Eksamensoppgave – modul 5: Musikpædagogiske problemstillinger i musikpædagogisk praksis. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole
- Brøske Danielsen, B. Å. (2013). Community music activity in a refugee camp – student music teachers’ practicum experiences. I *Music Education Research, Vol 15, nr. 3, sept 2013* (s 304–316)
- Brøske Danielsen, B. Å. (2012). Praksisbegrepet i musikk lærerutdanning. I Brøske Danielsen, B. Å. og Johansen, G., red. (2012). *Educating Music Teachers in the New Millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project.* (s. 89–108). NMH-publikasjon 2012:7
- Brøske Danielsen, B. Å. og Johansen, G., red. (2012). *Educating Music Teachers in the New Millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project.* NMH-publikasjon 2012:7
- Dale, E. L. (2001). Den profesjonelle læreren. I Bergem, T., red. *Slipp elevene løs! Artikler med søkelys på lærerrollen* (s. 281–292). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dale, E. L. (1998). *Pædagogik og professionalitet*. Århus: Forlaget Klim
- Fink-Jensen, K. (2003). Den forskende lærer i et fænomenologisk perspektiv. I Rønholt, H., Holgersen, S. E., Fink-Jensen, K. og Nielsen, A.M., red. *Video i pædagogisk forskning*. (s. 241–282). København: Hovedland.
- Grimen, H. (2008). Profesjon og kunnskap. I Molander, A. og Terum, L.I., red. *Profesjonsstudier* (s. 71–86). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hastrup, K. (1992). *Det antropologiske projekt – om forbløffelse*. København: Gyldendal
- Illeris, K. (2009). Kompetence, læring og utdanning. Hvordan læres kompetencer, og hvordan kan de utvikles gjennom formaliseret utdanning? *Nordisk pedagogikk*, Vol. 29, pp 194–209. Oslo: Universitetsforlaget
- Jordhus, T. (2012). *Musikkpedagogikk som utviklingshjelp? En studie av kulturelle utviklingsprosjekter og deres rolle i norsk utviklingspolitikk*. Masteroppgave i musikkpedagogikk, Norges musikkhøgskole.
- Kippenes, A. K. R. (2007). *Musikk som buffer for barn. En studie av en musikkgruppe som mestringsarena i en flyktningleir i Libanon*. Masteroppgave i musikkterapi, Norges musikkhøgskole
- Kvernbekk, T. (2001). Erfaring, praksis og teori. I Kvernbekk, T., red. *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet*. (s. 146–163). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Lampert, M. (2010). Learning Teaching in, From and for Practice: What Do We Mean? *Journal of Teacher Education*, 61 (1–2), 21–34.
- Lauvås, P. og Handal, G. (2000). *Veiledning og praktisk yrkesteori*. Oslo: Cappelen Akademisk forlag
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research. A Guide to Design and Implementation*. San Fransisco: Jossey Bass
- Nielsen, F. V. (1998). *Almen Musikdidaktik*. København: Akademisk Forlag.
- Nielsen, K. og Kvale, S. (1999). *Mesterlære. Læring som sosial praksis*. Oslo: Ad Notam Gyldendal
- Norges musikkhøgskole (2011). *Evaluering av Libanon-prosjektet basert på tilbakemeldinger fra involverte lærere ved NMH, studenter ved NMH og samarbeidspartnere i Libanon*.
- Richards, C. og Killen, R. (1994). Collaborative Sollutions to Key Problems in the Practicum. Paper presented at the *Annual Conference of the Australian Teacher Education Association* (24th Brisbane, Queensland, Australia, July 3–6, 1994)
- Ruud, E. (2012). The New Health Musicians. I MacDonald, R., Kreutz, G. og Mitchell, L., eds. *Music, health and wellbeing* (pp. 87–96). Oxford: Oxford University Press.
- Ruud, E. (2011). Musikk med helsekonsekvenser. Et musikkpedagogisk prosjekt for ungdommer i en palestinsk flyktningleir. I *Årbok for Nordisk pedagogisk forskning* (s. 59–80). NMH-publikasjoner 2011:2
- Ruud, E. (2001). Varme øyeblikk. Om musikk, helse og livskvalitet. Oslo: *Unipub*.
- Schön, D. (1987). *Educating the Reflective Practitioner*. San Fransisco: Jossey-Bass
- Small, C. (1998). *Musicking: the meanings of performing and listening*. Middletown: Wesleyan University Press
- Storsve, V., Westby, I. A. og Ruud, E. (2009). Håp og anerkjennelse. Om et musikkprosjekt blant ungdommer i en palestinsk flyktningleir. I Ruud, E., red. *Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge*. Skriftserie fra Senter for musikk og helse (s. 192–204). NMH-publikasjoner 2009:5.
- Wenger, E. (1998/2004). *Praksisfællesskaber. Læring, mening og identitet*. København: Hanz Reitzlers forlag.

Oversikt over FoU-arbeid i Libanonprosjektet

Publikasjoner:

- Brøske Danielsen, B. Å. (2013). Community music activity in a refugee camp – student music teachers’ practicum experiences. I *Music Education Research, Vol 15, nr. 3, sept 2013* (s 304–316)
- Brøske Danielsen, B. Å. (2012). Praksisbegrepet i musikk lærerutdanning. I Brøske Danielsen, B. Å. og Johansen, G., red. *Educating Music Teachers in the New Millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project.* (s. 89–108). NMH-publikasjoner 2012:7
- Kippenes, A., Kjølberg, S. og Sandkjær, S. (2006). Praksis i Libanon. I *Musikkterapi* nr. 2 2006 Oslo (s 14–19) <http://www.musikkterapi.no>
- Ruud, E. (2010). I en palestinsk flyktningleir. *Musikkultur*, mai 2010.
- Ruud, E. (2011). Musikk med helsekonsekvenser. Et musikkpedagogisk prosjekt for ungdommer i en palestinsk flyktningleir. I *Årbok for Nordisk pedagogisk forskning.* (s. 59–80). NMH-publikasjoner 2011:2
- Ruud, E. (2012). The New Health Musicians. I MacDonald, R., Kreutz, G. og Mitchell, L., eds. *Music, Health, & Wellbeing.* (pp. 87–96). Oxford: Oxford University Press.
- Storsve, V. (2012). Kulturen som brobygger og arena for livsutfoldelse. Erfaringer fra et musikkprosjekt i en flyktningleir i Libanon. I Brøske Danielsen, B. Å. og Johansen, G., eds. *Educating Music Teachers in the New Millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project.* (s. 61–68). NMH-publikasjoner 2012:7
- Storsve, V. (2008). Kulturen som brobygger og arena for livsutfoldelse. Erfaringer fra et musikkprosjekt i en flyktningleir i Libanon. I Rodin, S. og Gjestrud, G., red. *Flyktning i Libanon. Fra al-Nakba til Nahr el-Bared.* (s. 59–71). Forum for kultur og internasjonalt samarbeid.
- Storsve, V., Westby, I. A. og Ruud, E. (2012). Hope and Recognition. I Brøske Danielsen, B. Å. og Johansen, G., eds. *Educating Music Teachers in the New Millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project.* (s. 69–88). NMH-publikasjoner 2012:7
- Storsve, V., Westby, I. A. og Ruud, E. (2011). Håp og anerkjennelse. Om et musikkprosjekt blant ungdommer i en Palestinsk flyktningleir. I *Musikkterapi*, Nr. 3

- Storsve, V., Westby, I. A. og Ruud, E. (2010). Hope and Recognition, *Voices*, 10 (1) March 1. <http://voices.no/mainissues/mi4001099158.php>
- Storsve, V., Westby, I. A. og Ruud, E. (2009). Håp og anerkjennelse. Om et musikkprosjekt blant ungdommer i en palestinsk flyktningleir. I Ruud, E., red. *Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge*. (s. 192–204). Skriftserie fra Senter for musikk og helse. NMH-publikasjoner 2009:5.

Presentasjoner:

- Brøske Danielsen, B. Å. (2010). Community music activity in a refugee camp – student music teachers` practicum experiences. Paper presented at *Nordic Working Seminar on the Research on Music Teacher Education*. Norwegian Academy of Music, December 6–8, 2010.
- Brøske Danielsen, B. Å. (2011). Community music activity in a refugee camp – student music teachers` practicum experiences. Paper presented at the *Research in Music Education 2011 Conference*, University of Exeter, UK, April 12–16, 2011.
- Ruud, E. (2010). Intervju om prosjektet i radioprogrammet *Mellom himmel og jord* NRK P1 2. januar 2010.
- Storsve, V., Westby, I. A. og Ruud, E. (2010). Håp og anerkjennelse. Om et musikkprosjekt blant ungdommer i en Palestinsk flyktningleir. Presentasjon ved Konferansen *Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge*, NMH, Oslo 21. januar 2010.
- Storsve, V. (2010). Music education among refugees as a multicultural arena for pre-service training. Paper presented at the *International Society of Music Education (ISME) World conference, Beijing, China*, August 1–6, 2010.
- Storsve, V. (2010). A music-learning project in a Palestinian refugee camp: Contents, methods and results. Workshop at the *International Society of Music Education (ISME) World conference, Beijing, China*, August 1–6, 2010.
- Storsve, V. og Ruud, E. (2011). Erfaringer og resultater fra Libanonprosjektet. Presentasjon ved *Konferanse om kultur, helse og integrering*, Førde fylkeskommune, 9. mars 2011

Undervisningsmaterieill:

- Storsve, V., Brøske Danielsen B. Å og Barg, P. (2012). Music and dance. I Rodin, S., Storsve, V., Barg, P. og Gjestrud, G., eds. *X-art, a culture education program from Norway to Lebanon, 2009–2011*. Forum for kultur og internasjonalt samarbeid.

- Storsve, V., Brøske Danielsen, B. Å. og Barg, P. (2012). Music and dance. (DVD).
Rodin, S., Storsve, V., Barg, P. og Gjestrud, G., eds. *X-art, a culture education program from Norway to Lebanon, 2009–2011*. Forum for kultur og internasjonalt samarbeid
- Storsve, V. og Barg, P. (2009). *Sing and dance and play along*. (EPS-023 2009) CD – utgitt av Forum for kultur og internasjonalt samarbeid med støtte fra NMH.
- Storsve, V. og Barg, P. (2005). *Sing and dance and play Sambalele*. (EPS A-014 2005) CD – utgitt av Forum for kultur og internasjonalt samarbeid.

Studentarbeider:

- Boeskov, K. (2013). *Musik, mening og møde – om et norsk-palæstinensisk kulturutvekslingsprosjekt*. Rapport - Virksomhetsprosjekt for Forum for kultur og internasjonalt samarbeid. Danmarks pædagogiske universitetsskole, Eksamensarbeid.
- Boeskov, K. (2012). *Musikundervisning i en flygtningelejr*. Eksamensoppgave – modul 5: Musikpædagogiske problemstillinger i musikpædagogisk praksis. Danmarks pædagogiske universitetsskole.
- Jordhus, T. (2010). *Musikkpedagogikk som utviklingshjelp? En studie av kulturelle utviklingsprosjekter og deres rolle i norsk utviklingspolitikk*. Masteroppgave i musikkpedagogikk, Norges musikkhøgskole
- Kippenes, A. (2007). *Musikk som buffer: En studie av en musikkgruppe som mest-ringsarena i en flyktningleir i Libanon*. Maseroppgave i musikkterapi, Norges musikkhøgskole.